

Zákon č. 187/2006 Sb. o nemocenském pojištění a jeho aplikace v léčebně preventivní péči

Zák. č. 187/2006 Sb. o nemocenském pojištění je uceleným řešením problematiky nemocenského pojištění, který po mnoha odkladech a průtazích nabyt účinnosti dne 1.1.2009. V legislativním prostředí nahrazuje právní úpravu, která byla dosud realizována **Vyhláškou č. 31/1993 Sb. o posuzování dočasné pracovní neschopnosti pro účely sociálního zabezpečení** ve snaze poněkud ujednotit dosavadní nejednotnost a nepřehlednost všech právních předpisů a prováděcích podzákonných norem. Vzhledem k tomu, že neustále dochází v praktické aplikaci zákona v léčebně preventivní péči minimálně k jistým nejasnostem a nedorozuměním mezi kooperujícími lékaři, odbornostmi a zdravotnickými zařízeními, přinášíme v následujících odstavcích jakýsi manuál, stručnou a snad i srozumitelnou explikaci zákona, pro jeho praktické použití.

Úvod

Posuzování zdravotního stavu pojištěnců a dalších osob pro účely pojištění zahrnuje tři základní okruhy posuzování (§ 53 zákona), a to :

- dočasné pracovní neschopnosti (DPN)
- pracovní schopnosti po uplynutí podpůrní doby
- zdravotního stavu pro účely poskytování peněžité pomoci v mateřství, ošetrovného a vyrovnávacího příspěvku v těhotenství a mateřství

Posuzování pracovní schopnosti po uplynutí podpůrní doby provádějí orgány nemocenského pojištění, správy sociálního zabezpečení, svými lékaři. Posuzování DPN a zdravotního stavu pro účely poskytování peněžité pomoci v mateřství, ošetrovného a vyrovnávacího příspěvku v těhotenství a mateřství provádí ošetroující lékaři. V článku se budeme věnovat styčnému bodu mnoha odborností, **posuzování DPN**.

Ošetroující lékař

Připomeňme si vymezení pojmu ošetroující lékař v zákoně **č. 48/1997 Sb.** o veřejném zdravotním pojištění

§18 (2) Ošetroujícím lékařem se pro účely zdravotního pojištění rozumí

- a) lékař registrujícího poskytovatele
- b) lékař poskytovatele specializované ambulantní péče
- c) lékař poskytovatele jednodenní péče nebo
- d) lékař se specializovanou způsobilostí poskytovatele lůžkové péče.

Pro pochopení výkladu zákona 187/2006 Sb., jeho legislativního a faktického významu a záměru, je třeba též stanovit definici ošetroujícího lékaře. Ta jen jinými slovy kopíruje vymezení ošetroujícího lékaře zákonem o veřejném zdravotním pojištění a je obsahem §54 zákona:

(1) Ošetroujícím lékařem se pro účely tohoto zákona rozumí poskytovatel zdravotních služeb, který svými lékaři poskytuje pojištěnci nebo jiné posuzované osobě **ambulantní, lůžkovou nebo lázeňskou** léčebně rehabilitační péči, s výjimkou poskytovatele zdravotnické záchranné služby, lékařské pohotovostní služby a poskytovatele pracovnělékařských služeb při ošetrování pojištěnce v rámci první pomoci, pokud získal oprávnění k poskytování zdravotních služeb. ...

(2) Lékař, který provádí posuzování zdravotního stavu podle § 53 odst. 1 písm. a) a c), je oprávněn tuto činnost vykonávat **jen v rozsahu své odbornosti**.

Posuzování dočasné pracovní neschopnosti

Podle ustanovení § 57, je ošetřující lékař (jak je výše uvedeno není totožné s pojmem registrující lékař) **povinen rozhodnout o vzniku** dočasné pracovní neschopnosti (DPN).

Právní úprava zákona nově přináší definici DPN. Rozumí se jí stav, který pro poruchu zdraví nebo jiné v tomto zákoně uvedené důvody neumožňuje pojištěnci

- a) vykonávat dosavadní pojištěnou činnost (nebo v případě, kdy pojištěnec byl přijat do ústavní péče v nemocnici nebo odborném léčebném ústavu nebo kterému byla na základě veřejného zdravotního pojištění poskytnuta komplexní lázeňská péče) a trvá-li porucha zdraví déle než 180 kalendářních dní, i jinou než dosavadní pojištěnou činnost,
- b) plnit povinnosti uchazeče o zaměstnání vznikla-li DPN v ochranné lhůtě nebo trvá-li DPN po skončení dosavadní pojištěné činnosti, a to i když pojištěnec není uchazečem o zaměstnání.

Každý ošetřující lékař, pokud zjistí, že jsou v konkrétním případě dány pro vystavení/vedení DPN důvody, je jednak **povinen vystavit potvrzení DPN** a stejně tak povinen **plnit další povinnosti s tím spojené** (vedení agendy - vystavení "**Potvrzení o trvání DPN nebo karantény**", "**Hlášení ošetřujícího lékaře**" ve smyslu § 61 zákona atd...). Tuto povinnost **nemají pouze** lékaři zdravotnické záchranné služby (LSPP a RLP) a zařízení závodní preventivní péče v rámci první pomoci. Nejistí-li ošetřující lékař při vyšetření důvody ke vzniku DPN, ale pojištěnec se rozhodnutí dožaduje, je ošetřující lékař povinen rozhodnutí o tom, že DPN nevznikla, písemně v lékařské zprávě vydat. Toto rozhodnutí je pak dále **přezkoumatelné** (§57 odst. 4). Lékař, který nesplní svoji povinnost rozhodnout o vzniku DPN, vystavit a vést DPN **porušuje svoje zákonné povinnosti**.

Zákon 187/2006 Sb. v platném znění nově upravuje, že lékař, který provádí posuzování DPN je oprávněn provádět tuto činnost **pouze v rozsahu své odbornosti**. Pokud potřeba zdravotní péče vzhledem k charakteru a stupni závažnosti onemocnění pacienta přesáhne odborné kompetence **dané vzdělávacím programem v jeho odbornosti**, je ošetřující lékař povinen předat pacienta do léčebné péče ambulantního nebo lůžkového ZZ odpovídající odbornosti. Posuzování a vedení DPN praktickým lékařem za lékaře ambulantního specialistu nebo za lékaře pracujícího v ústavním zařízení je neslučitelné se zákonem. Tímto postupem porušuje své zákonné povinnosti a vystavuje se riziku sankce jak lékař, který nesplní svoji povinnost vystavení potvrzení o vzniku DPN a její vedení , tak i lékař, který jej vystaví namísto tohoto lékaře, v případě, kdy toto posouzení bude mimo rozsah jeho odbornosti.

Kontrolu plnění povinností ošetřujících lékařů při posuzování zdravotního stavu a DPN a potřeby ošetřování je oprávněn provádět orgán nemocenského pojištění prostřednictvím svých lékařů. Orgán nemocenského pojištění je rovněž oprávněn ukládat pokuty za porušení těchto povinností.

Průběh a ukončení dočasné pracovní neschopnosti

V průběhu trvání DPN průběžně zjišťuje ošetřující lékař zdravotní stav pojištěného a posuzuje jej jednak z pohledu **obnovy pracovní schopnosti** pojištěného a jednak z pohledu **stabilizace** zdravotního stavu. Nově totiž přináší zákon o nemocenském pojištění do oblasti posuzování DPN hranici 180 dnů **nepřetržitého trvání**. Posoudí-li ošetřující lékař po uplynutí 180 dnů podpůrčí doby zdravotní stav pojištěnce jako stabilizovaný, ukončí DPN. Kriteria stabilizace je ustálení zdravotního stavu na určité úrovni zdraví a pracovní schopnosti, které další léčení již nemůže zásadně ovlivnit a které umožní pacientovi vykonávat dosavadní, anebo, a to je další novum tohoto zákona, **i jinou pojištěnou činnost či plnit povinnosti uchazeče o zaměstnání** ! V obou případech samozřejmě za předpokladu vyloučení zhoršení zdravotního stavu. Ovšem stabilizace může být zároveň podmíněna existencí další terapie či zavedení konkrétních pracovních omezení.

Kromě výše uvedeného dochází k ukončení DPN v zákonem stanovených případech v zásadě se nijak nelišících od dosavadní běžné praxe posuzování dočasné pracovní neschopnosti, resp. obnovy pracovní schopnosti, v závislosti na typu a indikaci ambulantní a ústavní péče, termínu porodu či

uznání plné nebo částečné invalidity.

Práva zaměstnavatele

Současná právní úprava rozšiřuje též práva zaměstnavatele, který má nově oprávnění k přímé kontrole zaměstnance v době DPN. Oprávněnost této klauzule je zřejmá. Náhradu mzdy v úvodu pracovní neschopnosti poskytuje zaměstnanci právě zaměstnavatel.

Z důvodů uvedených v odstavci "Průběh a ukončení DPN" je nutná vzájemná součinnost a kooperace zaměstnavatele s orgány sociální správy a ošetřujícím lékařem. Zaměstnavatel poskytuje na vyžádání informace týkající se pracovního zařazení a náplně práce či o pracovních podmínkách pojištěnce, ale je i oprávněn požadovat po orgánech nemocenského pojištění kontroly důvodnosti trvání DPN či dokonce sám ve stanovené době provádět kontroly dodržování režimu dočasně práce neschopného zaměstnance.

Povinnosti ošetřujícího lékaře

Kromě již výše uvedeného rozhodnutí o vzniku DPN je ošetřující lékař (resp. příslušné zdravotnické zařízení) povinen vést evidenci všech dočasně práce neschopných, u nichž o vzniku DPN rozhodl, v evidenčním deníku se všemi zákonem stanovenými náležitostmi (nacionále pojištěnce, datum vzniku DPN, kód MKN, čas ošetření a datum příští kontroly, případně datum ukončení či předání anebo převzetí, se specifikací lékaře předávajícího či přebírajícího). Je povinen komunikovat s orgány nemocenského pojištění zasíláním všech hlášení o vzniku, ukončení DPN, hlášení o změně režimu dočasně práce neschopného. Posuzuje zdravotní stav pojištěnce z pohledu obnovy pracovní schopnosti či stabilizace po uplynutí 180 kalendářních dní trvání DPN. V neposlední řadě pak písemně informovat o ukončení DPN jeho registrujícího lékaře.

Neplněním těchto povinností se zdravotnické zařízení dopouští **správního deliktu**, za který lze uložit pokutu podle míry závažnosti až do výše 100.000 Kč.

Závěr

Ačkoli nástup platnosti tohoto zákona byl několikrát oddálen, jeho praktickou aplikaci hned na začátku provázelo množství komplikací, nejasností a nevyjasněných výkladů, problémů s tiskopisy, atd atd, jeho praktický význam je neoddiskutovatelný, zejm. pro pacienta. Jeho nekonečné každotýdenní putování mezi nemocnicemi a ordinacemi ambulantních specialistů na jedné straně, a ambulancemi praktiků na straně druhé, tu pro razitko do legitimace práce neschopného, tu pro lístek na peníze, povolení vycházek anebo změnu místa pobytu v době DPN by mělo být minulostí. Přibyly, snad dočasně, problémy a administrativa na straně jak orgánů nemocenského pojištění tak odborných ambulancí. Pokud ale budou lékaři respektovat a kolegiálně naplňovat svoje povinnosti dané tímto zákonem, praktický dopad na chod jakékoli ambulance by měl být minimální, resp. pozitivní. Primární ale bude benefit pacienta, jeho vyšší fyzický a psychický komfort, s vyloučením byrokratických výletů za černí razítek či "cárem" papíru.

A jedno přání na úplný závěr. My lékaři se snad do budoucna dočkáme i splnění svých oprávněných nároků na finanční ohodnocení této pro nás nudné (byť nutné – o peníze jde vždy až v první řadě) administrativní práce.